

Marek Ciara, Warszawa

MATERIAŁY FERDYNANDA KARO

(1845-1927)

(28)

Ferdynand Karo urodził się 6 maja 1845 r. w Brześciu Litewskim (obecnie Brześć na Białorusi). Był synem Kajetana włoskiego emigranta i właściciela folwarku pod Częstochową i Anastazji z Wołcakiewiczów.

Ferdynand Karo kształcił się w Szkole Realnej we Wrocławiu. W roku 1861 r. rozpoczął pracę na stanowisku praktykanta w aptece Henryka Spiessa w Warszawie. Apteka w latach 1863-1864 była punktem kontaktowym poczty powstańczej. Karo był tajnym kurierem Rządu Narodowego. W marcu 1864 r. jako podejrzany o działalność powstańczą został osadzony w X Pawilonie Cytadeli Warszawskiej. Po uwolnieniu z więzienia w latach 1864-1866 był pomocnikiem aptekarskim w aptece w Częstochowie. W latach 1866-1872 studiował farmację w Szkole Głównej Warszawskiej. W 1872 r. uzyskał dyplom magistra farmacji. W latach 1872-1887 prowadził kolejno trzy apteki: w Łosicach na Podlasiu, w Częstochowie i w Lublinie.

W latach 1887-1893 był kierownikiem aptek w Irkucku i w Nerczyńsku na Syberii. Po powrocie do Kongresówki przez trzy lata był kierownikiem apteki w Magnuszewie. Ponownie przebywał na Syberii w latach 1897-1901 w Błagowieszczeńsku nad rzeką Zeja w obwodzie amurskim, gdzie kierował apteką. Trzecią (1902-1908) i czwartą (1910-1913) z kolei wyprawę na Syberię spędził na eksplorowaniu Mandżurii wzdłuż środkowego Amuru.

Po powrocie z Syberii pracował w aptece w Latowicach (obecnie: powiat ostrowski, województwo wielkopolskie). W 1920 r. był doradcą zielarskim w aptece Alfonsa Bukowskiego w Warszawie, a w latach 1925-1927 kustoszem zbiorów w Warszawskim Towarzystwie Farmaceutycznym.

Ferdynand Karo w 1868 r. ożenił się z Zofią z Barthłów de Weidenthal. Małżeństwo miało pięcioro dzieci, córki: Zofię, Ludwikę, Marię i synów: Mieczysława i Jana. Zmarł 3 września 1927 r. w Konstancinie pod Warszawą. Pochowany został na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie, kwatera: 31 wprost-2-29/30.

Ferdynand Karo zajmował się badaniami z zakresu botaniki. W czasie pobytów na Syberii i w Mandżurii Ferdynand Karo zebrał około 80 000 okazów florystycznych, w tym 28 nieznanych wcześniej. Zbiory przesyłał węgierskiemu botanikowi Lajosowi Richterowi z Budapesztu. Z rekomendacji Richtera czeski botanik Josef František Freyn oznaczał okazy florystyczne. Osiem z nich nosi nazwę od nazwisk Karo i Freyna (np. *Astrogalus Karoi Freyn*). Spisy gatunków roślin były opublikowane w wiedeńskim czasopiśmie „*Osterreichische Botanische Zeitschrift*” (1889, 1890, 1895, 1896, 1901, 1902, 1903). Zbiory zebrane przez Ferdynanda Karo znajdują się obecnie m. in. w bibliotekach w Warszawie, Krakowie, Bazylei, Berlinie, Jenie, Lozannie, Irkucku, Petersburgu i w Kijowie.

Materiały Ferdynanda Karo zostały zakupione przez PAN Archiwum w Warszawie od Marii Czarnieckiej - córki Ferdynanda Karo w 1961. Do księgi nabytków zostały wpisane pod numerem 373.

W 2025 r. Marek Ciara uporządkował spuściznę i opracował inwentarz. Objętość zespołu to 0,06 m. b. Materiały spuścizny uporządkowano zgodnie z *Wytycznymi opracowania spuścizn archiwalnych po uczonych*. Nadano im układ chronologiczno-rzeczowy. Spuścizna zawiera materiały z lat 1883-2003.

W jednostce pierwszej znajdują się fotografie Ferdynanda Karo i Błagowieszczęńska z lat 1907-1913. W jednostce drugiej znajdują się: klepsydra, nekrologi, zawiadomienie o pogrzebie, wspomnienia pośmiertne z roku 1927. W jednostce trzeciej znajdują się pochodzące z lat 1887-1909 korespondencja wychodząca: listy do żony, córek, i syna. W jednostce czwartej znajdują się materiały o twórcy zespołu: związane z jubileuszem 65-lecia pracy naukowej, referaty, przemówienia i korespondencja. W jednostce piątej znajdują się materiały Marii Czarnieckiej - córki twórcy spuścizny z lat 1948-2003 dotyczące Jej ojca: korespondencja, kserokopie haseł encyklopedycznych i notatki dotyczące F. K. W jednostce szóstej znalazły się załączniki: wydane drukiem opracowanie Ferdynanda Karo *Spis rzadszych krajowych roślin zebranych w latach 1881 i 1882 w okolicach Lublina oraz pod Stawską Górą za Chełmem* z 1883 r. i *Kalendarz Królowej Korony Polskiej na rok 1928* oraz fotografia odkrytej przez twórcę spuścizny rośliny: „Galium Karoi”.

W PAN Archiwum w Warszawie spuściznie nadano sygnaturę 28. W serwisie <https://www.szukajwarchiwach.gov.pl> spuścizna ma numer 302/488 /0. Inwentarz liczy 6 jednostek uzupełnionych 1 aneksem.

Źródła i bibliografia

1. Materiały Ferdynanda Karo, Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie, sygnatura 28
2. Arabas I., *Karo Ferdynand*, [w:] *Polski wkład w przyrodznawstwo i technikę. Słownik polskich i związanych z Polską odkrywców, wynalazców oraz pionierów nauk matematyczno-przyrodniczych i techniki*, red. B. Orłowski, Warszawa 2015, t. II, s. 169-170
3. Bukowiecki H., *Karo Ferdynand*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1966-1967, t. XII, s. 84-85
4. *Karo Ferdynand* [w:] *Wielka Encyklopedia PWN*, Warszawa 2003, tom 13, s. 314

INWENTARZ

1. Fotografie

2 fotografie F. K., 15 fotografii Błagowieszczęńska nad Amurem z adnotacją i inicjałami F. K.
1907-1913, b. d., l., fot 17

2. Funeralia

Klepsydra, nekrologi, zawiadomienie o pogrzebie, wspomnienia pośmiertne
1927, masz., druk, l., k. 16

3. Korespondencja wychodząca

Listy żony, córek, syna

1887-1909, b. d., rkp., j. pol., ros., l., k. 21, zob. aneks 1

4. Materiały o twórcy zespołu

Materiały jubileuszu 65-lecia pracy naukowej, referaty na 20 lecie śmierci, fragment przemówienia przy odsłonięciu tablicy z popiersiem, odpowiedź Biblioteki Akademii Nauk ZSRR dotycząca materiałów archiwalnych F. K. korespondencja dotycząca zbierania materiałów o F. K., 1925-1961, b. d., rkp., masz., druk, l., k. 31

5. Maria Czarniecka-córka Ferdynanda Karo

Korespondencja z Seminarium Historii Farmacji Uniwersytetu Poznańskiego, Instytutem Botaniki PAN, kserokopie haseł z *Wielkiej Encyklopedii PWN*, *Polskiego Słownika Biograficznego* i *Słownika Biologów Polskich*, notatki dotyczące F. K.

1948-2003, rkp., masz., kkp., l., k. 17

6. Załączniki

F. K., *Spis rzadszych krajowych roślin zebranych w latach 1881 i 1882 w okolicach Lublina oraz pod Stawską Górą za Chełmem*, Warszawa 1883, *Kalendarz Królowej Korony Polskiej na rok 1928*, fotografia: „Galium Karoi” z opisem

1883, 1928, b. d., rkp., masz., druk, l., k. 101, fot. 1

ANEKS 1

3. Korespondencja wychodząca

Karo Jan-syn	1.	1	1895
Karo Ludwika-córka	1.	1	1902
Karo Maria-córka	1.	8	1902-1909, b. d.
Karo Zofia-żona	1.	1	1888
Karo Zofia-córka	1.	5 (1 koperta bez listu)	1887-1903, b. d.
wiersze	szt.	2	b. d.